

інформація» («непублічні персональні дані») – будь - яка «непублічна» інформація про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути ідентифікована, в тому числі доступ до якої особа обмежила (окрім конфіденційної публічної інформації). Доступ до такої інформації, за загальним правилом, визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних або в окремих випадках, встановлених законом.

В якості висновку зазначимо, що станом на сьогодні законодавець встановив досить чіткий механізм збалансування приватних та публічних інтересів в контексті реалізації права інформацію, що полегшує і впорядковує збирання доказів в судових процесах, в т.ч. шляхом використання адвокатського запиту. Тим не менш, існують певні законодавчі неточності (наприклад, п.4 ч.1 ст.10 Закону України «Про доступ до публічної інформації»), які сьогодні повинна «згладжувати» юридична практика, «напрацьовуючи» підґрунтя для майбутніх законодавчих змін.

Горбань М.В.

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Згідно зі статтею 59 Конституції України: «Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» (Конституція України [Електронний ресурс] від 28.07.1996 р. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>). Також, Закон України «Про безоплатну правову допомогу» відповідно до наведених конституційних норм визначає зміст гарантованого Основним Законом України права на безоплатну правову допомогу, порядок реалізації цього права та державні гарантії, підстави та порядок надання безоплатної правової допомоги. Безоплатна правова допомога згідно із Законом – це правова допомога, яка гарантується державою і надається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» передбачає створення двох взаємопов'язаних складових системи безоплатної правової допомоги – первинної та вторинної.

Безоплатна первинна правова допомога полягає в інформуванні особи про її права і свободи, порядок їх реалізації, відновлення у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб і включає такі види правових послуг: надання правової інформації; консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру); надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги.

Безоплатна вторинна правова допомога полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя і передбачає надання таких видів правових послуг: захист від обвинувачення; здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; складення документів процесуального характеру.

Законом також визначено категорії осіб, які мають право на безоплатну вторинну правову допомогу: особи, які перебувають під юрисдикцією України, якщо середньомісячний сукупний дохід їхньої сім'ї нижчий суми прожиткового мінімуму; для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення; інваліди, які отримують пенсію або допомогу, що призначається замість пенсії, у розмірі менше двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб; діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування, безпритульні діти; діти, які можуть стати або стали жертвами насильства в сім'ї; особи, до яких застосовано адміністративне затримання, та особи, до яких застосовано адміністративний арешт; ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; особи, які мають особливі заслуги та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною; особи, які належать до числа жертв нацистських переслідувань (Про статус

ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [Електронний ресурс] від 22.10.1993 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>).

Указаний Закон визначає таке коло суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги в Україні (ст. 15):

- 1) центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- 2) адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом;
- 3) адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору.

Для надання безоплатної вторинної правової допомоги утворюються Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, до роботи в яких також залучаються адвокати.

Ці центри укладають контракти з адвокатами, включеними до **Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу**, для надання такої допомоги на постійній основі; укладають договори з адвокатами, включеними до **Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу**, для надання такої допомоги на тимчасовій основі; видають доручення для підтвердження повноважень захисника або повноважень адвоката для здійснення представництва інтересів особи в судах, органах державної влади, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; приймають рішення про заміну адвоката у випадках, передбачених Законом України **"Про безоплатну правову допомогу"**.

Закон "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" у ст. 25 визначає, що адвокати є суб'єктами надання безоплатної правової допомоги. Оцінка якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної первинної правової допомоги здійснюється за зверненням органів місцевого самоврядування, а безоплатної вторинної правової допомоги — за зверненням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, комісіями, утвореними для цієї мети радами адвокатів регіонів (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [Електронний ресурс] від 05.07.2012 р. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>).

Після прийняття рішення про надання безоплатної вторинної правової допомоги Центр з її надання призначає адвоката, який надає безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом. При призначенні адвоката враховуються його спеціалізація, досвід роботи, навантаження, складність справ, у яких адвокат бере участь. Повноваження адвоката як захисника при провадженні дізнання, досудового слідства і в розгляді кримінальної справи в суді, у розгляді справи про адміністративне правопорушення та для представництва інтересів осіб, які мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами підтверджуються дорученням Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Адвокат, який надає безоплатну вторинну правову допомогу, зобов'язаний: неухильно дотримуватися вимог Конституції України, Закону України **"Про безоплатну правову допомогу"**, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інших нормативно-правових актів; надавати якісно та в необхідному обсязі безоплатну вторинну правову допомогу; приймати до провадження справи осіб, які потребують безоплатної вторинної правової допомоги, відповідно до договорів, укладених з Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги; не розголошувати конфіденційну інформацію про особу, яка стала відомою у зв'язку з наданням безоплатної вторинної правової допомоги (Закон України «Про безоплатну правову допомогу» [Електронний ресурс] від 02.06.2011 р. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>).

Адвоката, який надає безоплатну вторинну правову допомогу, може бути замінено лише у разі: хвороби адвоката; неналежного виконання адвокатом своїх зобов'язань за умовами договору; недотримання ним порядку надання безоплатної вторинної правової допомоги; виключення адвоката з Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом, чи Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору (Яновська О.Г. Адвокатура України: навчальний посібник / О.Г. Яновська – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 280 с).

Звернення про надання одного з видів правових послуг, передбачених як безоплатна вторинна правова допомога, слід подавати до Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги або до територіального органу юстиції за місцем фактичного проживання особи незалежно від реєстрації місця проживання чи місця її перебування. Разом із зверненням про надання безоплатної вторинної правової допомоги особа або законний представник особи повинні подати документи, що підтверджують належність особи або осіб, стосовно яких звертається законний представник, до однієї з вразливих категорій осіб, передбачених цим Законом. Центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги зобов'язаний протягом десяти днів з дня надходження звернення прийняти рішення щодо надання відповідної безоплатної вторинної правової допомоги (Бірюкова А. Проблемні аспекти здійснення захисту та надання правової допомоги адвокатами / А. Бірюкова // Юридична Україна. – 2005. – №1. – С. 49-54).

Таким чином, надання безоплатної правової допомоги має розглядатися не як акт благодійності щодо незабезпечених, а як зобов'язання, покладене на суспільство в цілому. При цьому кожна особа має бути наділена правом на необхідну безоплатну правову допомогу адвоката в судовому провадженні, будучи вільною у виборі кваліфікованого захисника.

Деревянкіна А.С.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ УЧАСТІ АДВОКАТА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Основний Закон нашої держави зазначає, що кожен має право на правову допомогу. Для надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура (ст. 59 Конституції України)

Адвокатура є найважливішим правовим інститутом будь-якої держави, що базується на захисті прав громадян і віддзеркалює стан і рівень демократії в країні. Від того, наскільки вона міцна, організована, законодавчо захищена, у значній мірі залежить впевненість кожного громадянина у своєму добробуті, в успішності підприємництва (Ніколаєць Ю.М. Правові аспекти участі адвоката у цивільному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com>)

Дослідженням окремих правових аспектів такого правового інституту, як адвокатура у цивільному процесі займалися С. Алексєєв, С. Погрібняк, С. Фурса, І. Диба, Л. Ковтун, В. Купрішин, Д. Ватман, В. Татаринцев та ін.

У цивільному судочинстві, як свідчить судова практика, від загального числа справ, у яких беруть участь представники сторін, більшість їх розглядається за участю адвокатів. Це зумовлено тим, що за умов реалізації принципу змагальності тягар доказування покладається на самі сторони, суд лише сприяє у витребуванні доказів за наявності про це клопотань сторін. Виходячи з цього, самим сторонам без допомоги адвоката дуже складно захистити свої права та законні інтереси (Дрейзіна Д.В. Деякі питання участі адвоката у цивільному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.referatcentral.org.ua/jurisprudence>)

Виходячи з того, що адвокатура є одним із провідних правових інститутів кожної держави виникає нагальна потреба у належній правовій регламентації процесуального становища адвоката. Для вирішення цієї проблеми необхідно визначити поняття адвоката за законодавством України, завдання адвокатури на сучасному етапі, функції адвоката у цивільному процесі, вимоги до належного оформлення повноважень адвоката тощо.

Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокат - фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту на підставах та в порядку, що передбачених законодавством України (ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Адвокат часто сприймається як особа, яка захищає злочинця чи протиправну справу підприємця. Але головне призначення адвокатури, як явища, полягає у здійсненні високосоціальнозначимих юридичних послуг усьому суспільству та його членам у захисті прав та свобод громадянина та юридичних осіб. Адвокат захищає закон від свавілля, а тому